

Viktiga element hos en bra karta

Kartelement

Kartan berättar för läsaren:

- Vad
- Var
- Hur långt avstånd / stort
- På vilka grunder

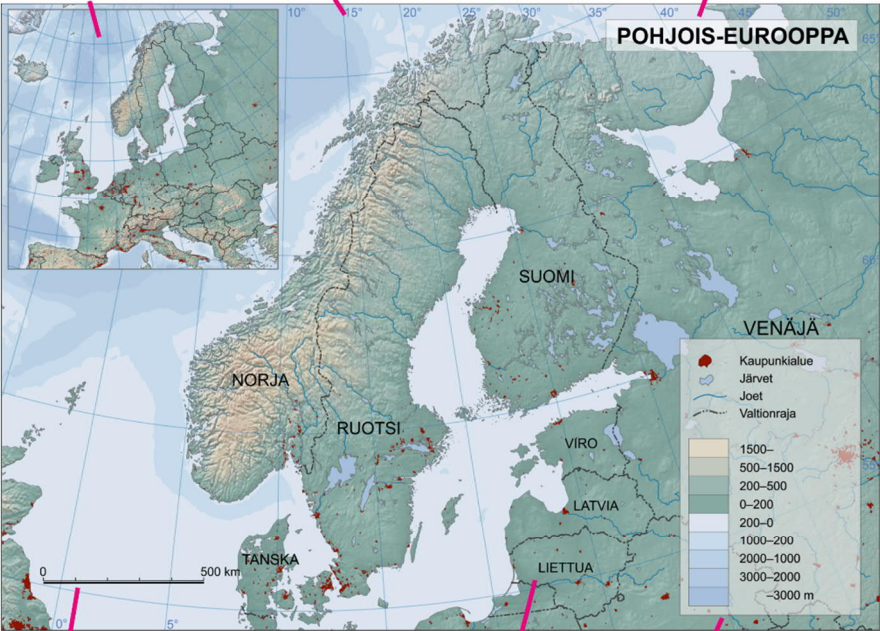
Tua Nylén, UTU Maantiede 2020

Plats- dvs indexkarta
Det behövs ofta ifall en karta föreställer ett område mindre än en kontinent, i alla fall om rutnät saknas

Rutnät
Det behövs ofta ifall en karta föreställer ett område mindre än en kontinent, i alla fall om en indexkarta saknas. Användbar också för världskartor.

Nordpil
Mycket viktigt för kartor som beskriver ett litet område, åtminstone ifall rutnät saknas. Används inte för kartor som beskriver större områden då nordriktningen kan variera

Titel
Behövs ifall kartan används självständigt utan någon annan kontext. En karta i ett dokument behöver nödvändigtvis inte en titel.



Källa: Natural Earth. <https://www.naturalearthdata.com/downloads>. Refererad 25.2.2019. Redigerad: YTL.

Skala
Behövs i alla kartor förutom världskartor. I digitala kartor är skalan alltid en måttstock.

Författar- och källinformation
Behövs i alla kartor.

Nomenklatur
Behövs oftast för att hjälpa läsaren att identifiera objekt och ställen på kartor.

Legend
Behövs i nästan alla kartor. I vissa fall kan självklara symboler utelämnas från legenden (t.ex vatten och gränser)

Exempel karta: Tua Nylén

Viktiga element hos en bra karta

Titeln berättar för läsaren vad kartan visar eller vilket område kartan föreställer.

Plats- eller indexkarta hjälper läsaren att placera kartan i rätt område av världen. Detta behövs inte alltid om läsaren är bekant med området (t.ex. en karta över hela världen eller en karta över Finland).

Även rutnät hjälper läsaren att förstå kartans placering på jorden eller kartans riktningar.

Nordpilen anger åt vilket håll kartan ligger. Vanligtvis pekar nordpilen mot toppen av kartan, dvs norr är högst upp på kartan.

Skalan anger avstånden på kartan och kartans proportion jämfört med verkligheten. Digitala kartor använder måttstock eftersom olika läsare kan se kartan i olika storlekar från sina egna skärmar eller apparater. Den numeriska skalan (t.ex. 1:10 000) används endast på tryckta kartor.

Teckenförklaring dvs legenden guidar läsaren genom kartans symboler.

Dessutom kan kartan innehålla nomenklaturer för att visa de viktigaste platsnamnen.

Författar- eller källdata kan vid behov visas i kanten av kartan. De berättar vem som gjort kartan eller från vilken källa kartans data kommer från. Dessa hjälper till att bedöma kartans tillförlitlighet.

Författare:

Petteri Muukkonen *, Tua Nylén & Virpi Hirvensalo

Översättning: Michaela Söderholm

Avdelningen för geovetenskaper och geografi, Helsingfors universitet

* petteri.muukkonen@helsinki.fi

Detta läromedel har tagits fram i forskningsprojektet CRITICAL (2020-2023), som har fått stöd av Rådet för strategisk forskning (RSF). Dessutom har forskningen fått stöd av Lärarakademin, Helsingfors universitet. Text och bilder kan användas enligt CC BY 4.0-licensen (fri tillgång och redigering, refererar originalet).

